

ПРИЧИНИ ЗАНЕПАДУ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

THE REASONS FOR THE DECLINE OF THE FINANCIAL ANALYSIS IN AGRICULTURE

У статті здійснено спробу провести ідентифікацію причин занепаду фінансового аналізу у сфері сільського господарства України. Висвітлено негативний вплив орієнтації діяльності сільськогосподарських підприємств виключно на отримання прибутку на затребуваність детального і комплексного фінансового аналізу в галузі. Визначено можливі з точки зору автора кроки, які сприятимуть розвитку цієї складової економічної науки і практики у діяльності аграрних формувань.

Ключові слова: економічний аналіз, фінансовий аналіз, сільське господарство, сфери людської діяльності, підприємництво.

В статті здійснено спробу провести ідентифікацію причин занепаду фінансового аналізу у сфері сільського господарства України. Висвітлено негативне вплив орієнтації діяльності сільськогосподарських підприємств виключно на отримання прибутку на затребуваність детального і комплексного фінансового аналізу в галузі.

Определены возможные с точки зрения автора шаги, которые будут способствовать развитию этой составляющей экономической науки и практики в деятельности аграрных формирований.

Ключевые слова: экономический анализ, финансовый анализ, сельское хозяйство, сферы человеческой деятельности, предпринимательство.

In the article, there is made an attempt to identify reasons for the decline of the financial analysis in the agriculture sphere of Ukraine. The negative impact of the orientation of the activities of agricultural enterprises exclusively on the receipt of profit on the demand for detailed and comprehensive financial analysis in the industry is founded. Possible steps from the point of view of the author of the article that will contribute to the development of this component of economic science and practice in the activities of agrarian formations are identified.

Key words: economic analysis, financial analysis, agriculture, spheres of human activity, entrepreneurship.

УДК 338:432

Чудак Л.А.

к.е.н., старший викладач кафедри аудиту та державного контролю Вінницький національний аграрний університет

Постановка проблеми. Однією з ключових характеристик людини як суспільної істоти є її здатність і постійне прагнення до самоаналізу та дослідження тих процесів і явищ, які відбуваються навколо неї. Цю здатність та потребу людство проєктує на всі без виключення види і сфери індивідуальної та групової активності його представників. Причому аналізу, зазвичай скрупульозному, піддається діяльність не лише самих людей, але і їхніх «дітищ», у тому числі інституціональних утворень, що об'єднують представників соціуму у відповідності до певної мети або за певним інтересом. Проєктуючи ці твердження на підприємницьку діяльність, можна дійти висновку про природність та об'єктивну необхідність існування економічних аналітичних систем, тобто систем оцінки результативності та ефективності економічної діяльності у динаміці та стану господарюючих суб'єктів у статистиці. Власне, цим і зумовлюється наявність потужних теорій, концепцій та глибокого і різноманітного інструментарію економічного аналізу, який постійно розвивається і вдосконалюється не лише під впливом змін у підприємницькому середовищі та у поведінкових аспектах діяльності господарюючих суб'єктів, але й унаслідок виявлення нових і поглиблення раніше встановлених взаємозв'язків та закономірностей у перебігу економічних явищ на різних рівнях.

Попри приведені вище міркування, у практиці господарювання підприємств у деяких галузях економічний аналіз їхньої діяльності за сукупністю показників, які пропонуються до вивчення

та застосування з точки зору теорії цієї дисципліни, не проводиться або при проведенні здійснюється не тими суб'єктами, для яких його інструментарій розроблявся у першу чергу, тобто навіть випадки його проведення стосуються більше не економічних служб, а представників сторонніх організацій та соціуму. Конкретно в цій статті мова піде про галузь сільського господарства та про ту сферу економічного аналізу, яка іменується фінансовим аналізом. У сільськогосподарській сфері в силу різних причин фінансовий аналіз в його розумінні як цілісної системи оцінки господарської діяльності за показниками фінансового стану, ліквідності, рентабельності та ділової активності став практично незатребуваною практикою, і це визначає актуальність проблематики дослідження причин, що призвели до цього.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітленням питань теорії економічного аналізу загалом та фінансового аналізу як його основного компонента і зв'язку цього аналізу з іншими складовими економічних наук, у тому числі з бухгалтерським обліком, у своїх роботах займалися такі вчені, як О.Я. Базилінська [1], В.Є. Грабовецький [4], Б.М. Литвин [8], Є.В. Мних [9] та ін. Вивчення прикладних аспектів фінансового аналізу дістало розвиток у працях Т.В. Безбородової [2], Л.В. Івченко [5], Т.А. Кальної [6], Н.І. Синькевич [11], Н.Г. Слободян [12] та ін., а підходи до аналізу діяльності сільськогосподарських підприємств неодноразово висвітлювалися у працях Л.С. Гангал [3], Л.А. Лахтіонової [7], А.П. Сави [10], та ін. Однак, оцінки причин неза-

стосування або несистемного застосування показників фінансового аналізу сільськогосподарськими підприємствами у цих працях відсутні.

Постановка завдання. Метою статті є загальний опис зв'язку між загальними філософськими установками бізнесу в аграрній галузі України, між політикою держави в сільськогосподарській сфері і похідними від неї проблемами, між тенденціями у практиці господарювання сільськогосподарських підприємств та рівнем культури фінансового аналізу їхньої діяльності, що зумовлює статичність викладання цього курсу в аграрних вищих навчальних закладах та незатребуваність значної частини результируючих показників, якими оперує ця підгалузь обліково-економічної науки, у практиці діяльності аграрних товаровиробників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь-яка індивідуальна діяльність людини або синергічна діяльність спільноти людей, яка провадиться в межах соціуму, тобто реалізується через взаємодію між різними його представниками, передбачає наявність певного філософського фундаменту, відправної точки практичної людської активності. Джерела, за допомогою яких у свідомості людей формуються відповідні установки поведінки, зазвичай поділяють на дві великі групи – формальні та неформальні. Саме цими поняттями активно оперують представники поширених на Заході ідей інституціоналізму – системи поглядів, що описує наявність та дію сформульованих у письмовому вигляді і закріплених у відповідних регламентах (формальних інститутах) правил, з одного боку, і усталених у повсякденному житті, але не викладених у вигляді чітких письмових формулювань, установок поведінки людей (неформальних інститутів) – з іншого. Причому

слід зазначити, що формальні правила у країнах із розвинутою правовою культурою та достатнім рівнем активності громадських організацій, які створюють надійний синапс між суспільством та законотворцями, зазвичай є похідною від прийнятих та поширених на загальносуспільному рівні неформальних установок, що пройшли свою практичну апробацію та піддаються чіткому безваріантному або маловаріантному опису. Адже налагоджена комунікація між представниками суспільства та офіційними органами влади дозволяє доносити громадську думку і побажання суспільних груп до представників держави, якій і належить функція закріплення формальних правил.

Поряд з іншими виявами людської активності, своє ідеологічно-філософське підґрунтя має і один із основних її видів – підприємництво. Причому одним із основних видів людської діяльності ми його назвали не випадково. Згідно із загальноприйнятими сучасними філософськими концепціями, людська діяльність концентровано поділяється на економічну, соціальну, політичну та духовну сфери (рис. 1) [13, с. 68-70]. У цьому ключі окремі автори [14], досліджуючи позиції різних філософів, узагалі прямо заявляють, що розвиток виробництва благ (економічної сфери) є ключовою передумовою всіх змін в історії людства.

Економічна сфера як діяльність, пов'язана з виробництвом і споживанням благ, переважно базується на феномені підприємництва. І концептуально філософську основу розуміння суті підприємництва в Україні досить чітко сформульовано у Господарському кодексі України (стаття 42). Згідно з цією формальною дефініцією, підприємництво визначається, як самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська

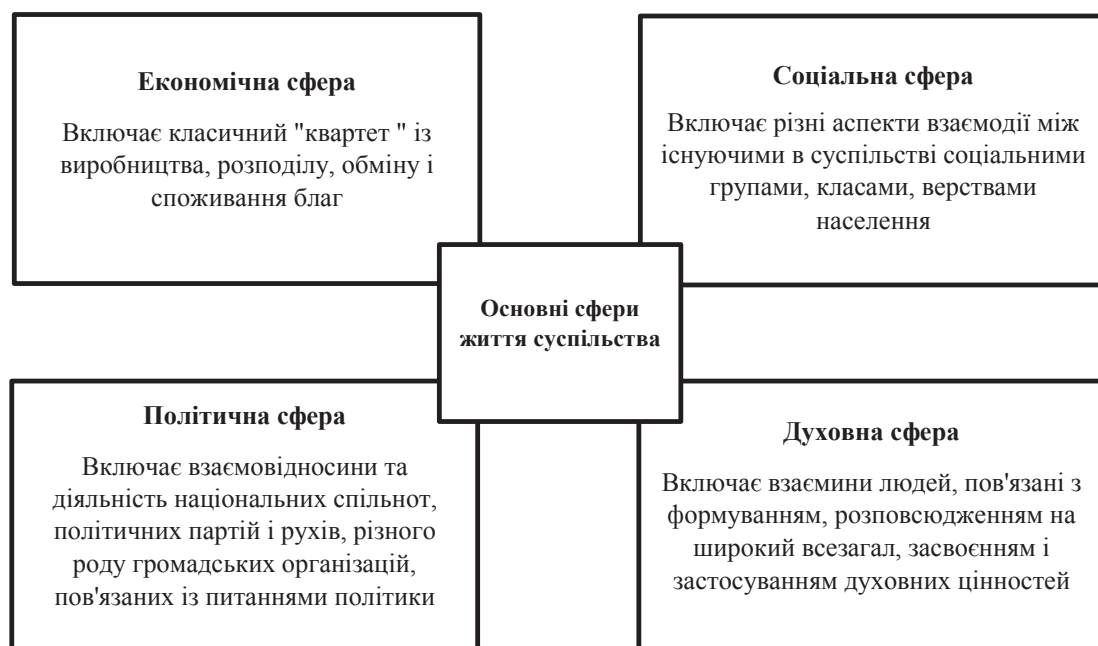

Рис. 1. Укрупнений опис основних сфер життя сучасного суспільства

діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [15]. До речі, з огляду на значну нечіткість термінології, яка міститься в законодавстві України, наведено визначення, на наш погляд, відображає той рідкісний випадок, коли у поняття закладено всю його ідеалізовано-змодельовану повноту. Це важливо з огляду на те, що в першу чергу при формуванні відношення до тих чи інших понять українці виходять із стандартних визначень, які подаються у нормативних актах або популярних підручниках та посібниках, схвалених і популяризованих академічною і університетською наукою. Останнє, у свою чергу, пояснюється низьким рівнем вітчизняної дослідницької культури, адже у наших навчальних системах конкретна орієнтація учнів та студентів на самостійне позакласне вивчення та поглиблене осмислення суті тієї тематики, яка обговорюється на заняттях, носить здебільшого декларативний характер. Іншими словами, засвоєння стандартних визначень із законодавства або з популярних книг є для наших співвітчизників набагато легшим шляхом, ніж пошук спеціалізованих наукових чи публіцистичних статей і поглиблених посібників та підручників, присвячених тій чи іншій тематичі. А тому важливість наповнення визначення підприємництва у Господарському кодексі в частині глибини змістовного наповнення його характеристики у цьому нормативному документі є беззаперечною, адже без додаткових досліджень формує вірне уявлення про те, в чому виражається суть підприємницької активності.

Перш, ніж ми рухатимемося далі, слід пояснити значення окремих компонентів цієї дефініції та закономірності, які з цього випливають.

По-перше, оскільки стрижнем визначення підприємництва є посилання на термін «господарська діяльність», слід представити його класичне визначення. Воно наведено у найбільш загальному вигляді у статті 3 Господарського кодексу України, згідно з яким господарська діяльність – це діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [15]. При цьому господарська діяльність поділяється на комерційну (власне підприємництво) та некомерційну (діяльність, яка не пов'язана з отриманням прибутку). Однак, основу економіки, повторимося, становить усе ж підприємництво. Але з цього визначення слідує, що результатом господарської діяльності є продукт (матеріальне благо чи послуга), який має свою оцінку у грошовому еквіваленті вартості. І оскільки ціну на товари та послуги в монополістичних економіках формує ринок, навіть неприбуткові

суб'єкти господарювання мають здійснювати відповідний аналіз того, чи покриваються вартістю продуктів і послуг витрати на їхнє продукування, чи ефективно використовуються ресурси, задіяні у цьому виробництві, та чи є стиль менеджменту цих суб'єктів адекватним сучасним реаліям господарювання (адже від правильності рішень менеджерів залежить у тому числі і фінансова стабільність суб'єкта). А отже, має проводитися відповідний аналіз господарської активності.

По-друге, у наведеному визначенні підприємництва наведено чітку ідеальну черговість і наповненість цілей підприємництва. Ці цілі формулюються так:

1. Досягнення економічних результатів;
2. Досягнення соціальних результатів;
3. Отримання прибутку.

Слід зазначити, що з метою самовиправдання власних цілей значна частина підприємців України по відношенню до цієї частини дефініції підприємництва застосовують не підхід, визначений Господарським кодексом, а твердження, закладені у підручниках з економіки, які у переважній більшості відбивають меркантилістичні погляди на мету діяльності фірм. Ця точка зору полягає в тому, що прибуток є головною метою підприємницької діяльності. А отже, отримання прибутку будь-яким способом та за допомогою будь-яких засобів стає самоціллю підприємців, які виховувалися, як представники економічної сфери саме за меркантильним підходом. Хоча, на наше стійке переконання (і воно корелює навіть із визначенням, заданим підприємництву творцями Господарського кодексу), прибуток має бути не основною метою діяльності, а ключовим інструментом досягнення більш масштабних цілей і виконання більш важливої місії, ніж автоматичне отримання зисків за рахунок збідніння інших людей. І західні науковці та практики розуміють це набагато глибше, ніж вітчизняні. Їхнє переконання у тому, що підприємцям спочатку слід вибудувати чітку місію і стратегію діяльності фірми, яка би виглядала достойною в очах працівників та соціуму, створити продукт, що становить реальну цінність для споживачів, і тоді прибуток стане приємним бонусом і абсолютно природним наслідком орієнтації фірми на суспільну потребу або індивідуального клієнта, є більш ніж справедливими.

В Україні ж у останні роки особливо яскраво ілюстрацією того, як прибутковість, а не слідування суспільній місії, впливає на господарську активність та тягне за собою відповідні глибокі негативні наслідки, є приклад того, як відбуваються бізнес-процеси у сільськогосподарській галузі. Конкретно мова йде про рослинництво, заради розвитку якого, до речі, велика частина сільськогосподарських підприємств відмовилися від вирощування продукції тваринництва, оскільки

рівень співвідношення вкладених коштів і зусиль, з одного боку, та зиску, що отримується в результаті діяльності, – з іншого, у рослинництві на сьогодні набагато вищий, ніж у тваринництві. Раніше на практиці та й навіть сьогодні в теорії, господарників у цій галузі навчали підходам до провадження сільськогосподарського виробництва, орієнтованим на дотримання сівозмін і з метою забезпечення внутрішнього ринку якісною продукцією, і з метою збереження родючості ґрунтів. У сьогоднішніх же реаліях переважна більшість аграрних товаровиробників, не звертаючи уваги на соціальну та селозберігаючу функцію підприємництва (в тому числі в аспекті бережливого та раціонального використання земель) і не намагаючись її виконати у повноті, вирощують переважно лише ті культури, які мають апріорну високу рентабельність у зв'язку з їхнім сировинно-експортним статусом, який передбачає прив'язку цін на цю продукцію до іноземних валют.

Інакше кажучи, між двома варіантами бізнес-стратегії, один з яких передбачає послідовне з року в рік виробництво виснажливих для ґрунту, але стабільно прибуткових з огляду на їхній експортний статус трьох-чотирьох культур (наприклад, пшениці, ячменю, соняшника і кукурудзи), а інший – врахування потреб національних споживачів (у тому числі в межах ареалу діяльності) і ємності місцевого ринку в частині різноманітного асортименту сільськогосподарської продукції та навіть продуктів її переробки, підприємці переважно вибирають перший підхід, адже він і процедурно простіший, і не вимагає значних витрат часу на визначення точок беззбитковості за кожним видом продукції (оскільки емпірично всі експортні культури є високоприбутковими), і не передбачає розрахунку всіх необхідних показників ефективності, які би сприяли побудові правильних виробничих, маркетингових та логістичних стратегій. І якщо загалом по сільськогосподарському підприємству його загальна прибутковість влаштовує запити власників на встановлену ними емпірично щорічну суму, яку вони мають отримувати від бізнес-суб'єкта, більшого ані від себе самих, ані від менеджменту цих підприємств вони не вимагають. Відповідно, така відсутність мотивації щодо підвищення ефективності та безпечності сільськогосподарського бізнесу нівелює необхідність у скрупульозному фінансовому аналізі діяльності цих підприємств.

Результати безпосередніх спостережень за діяльністю окремих сільськогосподарських підприємств Вінницької та Київської області, а також дані спілкувань-опитувань з керівництвом цих суб'єктів свідчать про те, що фінансовий аналіз господарської діяльності або проводиться ними поверхнево-декларативно, або не проводиться взагалі. Емпірично встановлені тенденції свідчать про наступне:

1. У сільськогосподарських підприємствах практично не використовуються форми аналітичних таблиць за всіма чотирма групами показників фінансового аналізу та висновків до них, які пропонуються до застосування у популярних навчально-наукових підручниках і посібниках та у різноманітних методичних рекомендаціях щодо проведення фінансового аналізу;

2. Аграрні товаровиробники не займаються комплексним розрахунком усіх рекомендованих освітніми та науковими установами показників фінансового аналізу. Має місце фрагментарний аналіз, причому без належного оформлення результатів цього аналізу;

3. Економіко-аналітичні відділи переважної більшості підприємств (за виключенням сільськогосподарських виробничих кооперативів та деяких середніх сільськогосподарських підприємств, де власники бізнесу є одночасно і мешканцями місцевості, в якій працює товаровиробник), які мали значну завантаженість за радянської системи обліку, ліквідовано, а окремі їхні функції (однак, далеко не повні) передано бухгалтеріям. В останніх підрозділах, у свою чергу, не проводиться нормування праці бухгалтерів, унаслідок чого ці спеціалісти, які в цілому володіють методикою та техніками фінансового аналізу, у зв'язку з надмірною завантаженістю рутинними робочими процесами навіть суто фізично не мають змоги приділяти розрахунку аналітичних показників достатню увагу, а тому відповідальність за їхню невимушену безініціативність у питаннях аналізу слід покласти на жадібність менеджерів і власників, які тяжіють до скорочення кількості працівників у своїх підприємствах.

Нівелювати подібні тенденції занепаду фінансового аналізу можна, як мінімум, за рахунок чотирьох шляхів, і три з них пов'язані не власне з аналізом, а з тими процесами, які відбуваються в галузі в цілому. Адже зміна філософії бізнесу на селі, в тому числі за активної участі держави, автоматично відновить затребуваність у детальних аналітичних показниках.

Першим з таких кроків, який носить стимулюючий характер, є розвиток державної підтримки виробництва непопулярних серед сільськогосподарських виробників у силу високої трудомісткості та менш прибуткових порівняно з експортними культурами видів сільськогосподарської продукції. Позитивна стимуляція диверсифікації сільськогосподарського виробництва відродить комплексну оцінку стану та ефективності господарювання підприємств, які займаються сільськогосподарським виробництвом.

Другий крок, який має санкційний характер, стосується введення відповідальності керівництва та агрономічних служб сільськогосподарських підприємств за недотримання сівозмін. Подібне негативне стимулювання розвитку сільськогос-

подарського виробництва також каталізувало би процеси проведення фінансового аналізу, однак, подібні кроки спричиняють найбільший спротив виробників.

Третій крок полягає у стимулюванні розвитку сільськогосподарської виробничої кооперації з одночасним налагодженням системи підвищення економічної грамотності селян, оскільки за таких умов у мешканців сільських територій з'явиться бажання оцінювати, наскільки ефективною є їхня праця на власних землях, переданих кооперативу, а відповідне делегування функцій аналізу економічним відділам цих кооперативів нівелює страх від незнання деталей порядку розрахунку фінансових коефіцієнтів.

Четвертий крок носить найбільш штучний характер і полягає у розробці державними органами спеціалізованих форм статистичних спостережень, де передбачалося би представлення коефіцієнтів фінансового аналізу. Однак, це не змінило би формальності підходу до аналізу та не підвищило би затребуваність його показників власне для керівництва та власників сільськогосподарських підприємств.

Які з цих кроків буде реалізовано і чи буде реалізовано взагалі – наразі невідомо. Але ми відчуваємо відповідальність за те, щоби висвітлити власне наукове бачення подолання проблеми занепаду фінансового аналізу в сільському господарстві у межах цього дослідження саме за одним (або кількома) наведеними кроками. Водночас подібні пропозиції можуть у майбутньому стати стимулом для розробки інших, більш досконалих, методів стимуляції розвитку аналізу діяльності сільськогосподарських виробників.

Висновки з проведеного дослідження.

За результатами дослідження причин занепаду фінансового аналізу в сільському господарстві України слід навести наступні загальні висновки. Занепад фінансового аналізу в сільському господарстві визначається на мікрорівні сировинно-експортною орієнтацією сільськогосподарського бізнесу, яка забезпечує практично гарантовану рентабельність, що по деяких культурах перевищує 300%, з відповідним небажанням диверсифікувати виробництво, налагоджувати сівоzmіни для збереження родючості ґрунтів тощо. Макрорівневі причини незатребуваності фінансового аналізу також не є безпосередніми саме для цієї дисципліни, але вони полягають у байдужості держави до питань контролю збереження сільськогосподарських ресурсів та до питань стимулювання виробництва розгалуженого набору видів продукції, щодо яких підприємствам потрібно було би прораховувати ефективність їхнього виробництва з метою формування оптимальних сівоzmінів.

З огляду на це, насмілимося висловити думку про те, що до тих пір, поки буде спостерігатися

низька залученість та зацікавленість людей у селі до ведення аграрного бізнесу (адже це стимулювало би і зусилля щодо збереження якості ґрунтів, які є власністю селян та джерелом створення доданої вартості), поки країна орієнтуватиметься на експорт сільськогосподарської сировини за визначеним набором монокультур, поки власники будуть виявляти пасивність в частині питань налагодження сівоzmінів та диверсифікації виробництва продукції хоча би рослинництва, доти культура фінансового аналізу буде знаходитися на наднизькому рівні. А отже, до тих пір відпадатиме потреба у фундаментальних та прикладних дослідженнях у цій сфері. А з цього слідує ще більш глибокий суспільно-філософський висновок: розрив між багатою теорією і бідною практичною затребуваністю аналізу обов'язково зумовить збайдужіння до цієї дисципліни з боку студентів. А отже, це стане черговим посильним вкладом до інтелектуального зубожіння нації. І масштаби цих наслідків спрогнозувати дуже важко. Загальний же висновок за результатами дослідження наступний: скільки би не було пропозицій та методик щодо удосконалення фінансового аналізу – ці удосконалення не зможуть стати важелями зсуву його з мертвої точки на практиці. Іншими словами, вину за відсутність нормального фінансового аналізу з глибокими і засадничими для бізнесу на селі висновками слід покласти не на економістів, а на тих, хто нівелює результати їхньої роботи, у тому числі на представників держави. І це слід добре засвоїти всім, хто нарікає на бездіяльність економічної науки в Україні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія і практика: навч. посіб. / О.Я. Базилінська. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
2. Безбородова Т.В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану [Електронний ресурс] / Т.В. Безбородова // Економіка. Управління. Інновації. Випуск 1(11), 2014. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_9
3. Гангал Л.С. Аналіз фінансового стану аграрних підприємств різних організаційно-правових форм та шляхи його поліпшення / Л.С. Гангал // Інноваційна економіка. – 2014. – № 2. – С. 58-70.
4. Грабовецький В.Є. Фінансовий аналіз та звітність: навчальний посібник / В.Є. Грабовецький, І.В. Шварц. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 281 с.
5. Івченко Л.В., Федорченко О.Є. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення / Л.В. Івченко, О.Є. Федорченко // Фінанси, облік і аудит. – 2015. – № 1(25). – С. 197-210.
6. Кальна Т.А. Прийоми фінансового аналізу: переваги та недоліки / Т.А. Кальна // Економічний аналіз. – 2014. – Том 15, № 2. – С. 13-18.
7. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств / Л.А. Лахтіонова. – К.:

Київський національний економічний університет, 2004. – 365 с.

8. Литвин Б.М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Б.М. Литвин, Стельмах М.В. – К.: «Хай Тек Прес», 2008. – 336 с.

9. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник / Є.В. Мних. – К.: Знання, 2011. – 630 с.

10. Сава А.П. Організація і методика економічного аналізу ефективності діяльності аграрних підприємств / А.П. Сава // Сталій розвиток економіки. – 2015. – № 2. – С. 198-207.

11. Синькевич Н.І., Васишин Т.М. Аналіз існуючих прийомів і методів фінансового аналізу діяльності суб'єктів господарювання / Н.І. Синькевич, Т.М. Васишин // БізнесІнформ. – 2014. – № 4. – С. 313-317.

12. Слободян Н.Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика / Н.Г. Слободян // Економічний аналіз. – 2014. – № 18. – С. 239-245.

13. Щерба С.П. Філософія / С.П. Щерба, В.К. Щедрін, О.А. Заграда; за заг. ред. С.П. Щерби. – К.: МАУП, 2004. – 216 с.

14. Решетов О.О. Основні сфери життєдіяльності суспільства / О.О. Решетов, В.Т. Кирильчук, З.В. Стежко // Наукові записки: зб. наук. пр. – Кіровоград: КНТУ, 2012. – Вип. 12, ч. 1. – С. 48-51.

15. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2003_01_16/an/1391/T030436.html#1391

REFERENCES:

1. Bazilins'ka O.Ya. (2009) Finansovyy analiz: teoriya i praktyka: navch. posib [Financial analysis: theory and practice: tutorial] / Kyiv.: Tsentr uchbovoyi literatury. (in Ukrainian).

2. Bezborodova T.V. (2014) Sutnist' ta neobkhidnist' analizu finansovoho stanu [Essence and necessity of the analysis of financial condition]. Ekonomika. Upravlinnya. Innovatsiyi (electronic journal), vol. 1(11). – Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_9 (accessed 15 July 2017).

3. Hanhal L.S. (2014) Analiz finansovoho stanu ahrarnykh pidpryyemstv riznykh orhanizatsiyno-pravovykh form ta shlyakhy yoho polipshennya [Analysis of the financial condition of agriculture enterprises of various organizational and legal forms and the ways for its improving]. Innovatsiyna ekonomika, vol. 2, pp. 58-70.

4. Hrabovets'kyi V.Ye., Shvarts I.V. (2011) Finansovyy analiz ta zvitnist': navchal'nyy posibnyk

[Financial analysis and reporting: tutorial]. Vinnytsya: VNTU (in Ukrainian).

5. Ivchenko L.V., Fedorchenko O.Ye. (2015) Analiz finansovoho stanu pidpryyemstv: informatsiyne ta metodychne zabezpechennya [Analysis of financial condition of the enterprise: informational and methodical providing]. Finansy, oblik i audit, vol. 1(25), pp. 197-210.

6. Kal'na T.A. (2014) Pryyomy finansovoho analizu: perevahy ta nedoliky [The procedures of financial analysis: advantages and disadvantages]. Ekonomichnyy analiz, vol. 15, no. 2, pp. 13-18.

7. Lakhtionova L.A. (2004) Finansovyy analiz sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv [Financial analysis of agriculture enterprises]. Kyiv: Kyiv's'kyy natsional'nyy ekonomichnyy universytet (in Ukrainian).

8. Lytvyn B.M., Stel'makh M.V. (2008) Finansovyy analiz: navch. posib [Financial analysis: tutorial]. Kyiv: «Khay Tek Pres» (in Ukrainian).

9. Mnykh Ye.V. (2011) Ekonomichnyy analiz: pidruchnyk [Economical analysis: tutorial]. Kyiv: Znannya (in Ukrainian).

10. Sava A.P. (2015) Orhanizatsiya i metodyka ekonomichnoho analizu efektyvnosti diyal'nosti ahrarnykh pidpryyemstv [Organization and method of economic analysis of the effectiveness of activity of the agrarian enterprises]. Stalyy rozvytok ekonomiky, 2015, vol. 2, pp. 198-207.

11. Syn'kevych N.I., Vasylyshyn T.M. (2014) Analiz isnyuyuchykh pryymiv i metodiv finansovoho analizu diyal'nosti sub'yektiv hospodaryuvannya [Analysis of current procedures and methods of financial analysis of the activity of enterprises]. BiznesInform, vol. 4. – Pp. 313-317.

12. Slobodyan N.H. (2014) Analiz i prohnozuvannya finansovoyi stiykosti pidpryyemstva v suchasnykh umovakh: metodolohiya i praktyka [Analysis and prognostication of financial stability of the enterprise in modern conditions: methodology and practice]. Ekonomichnyy analiz, vol. 18, pp. 239-245.

13. Shcherba S.P., Shchedrin V.K., Zaslada O.A. (2004). Filosofiya [Philosophy]. Kyiv.: MAUP (in Ukrainian).

14. Reshetov O.O., Kyril'chuk V.T., Stezhko Z.V. (2012) Osnovni sfery zhyttyediyal'nosti suspil'stva [The main spheres of the living of the society]. Naukovi zapysky, vol. 12, no. 1, pp. 48-51.

15. Verkhovna Rada Ukrainy (2003). Hospodars'kyi kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine] (electronic source). – Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2003_01_16/an/1391/T030436.html#1391 (accessed 15 July 2017).

Chudak L.A.Candidate of Economic Sciences,
Senior Instructor at Department of Audit and State Control
Vinnytsia National Agrarian University**THE REASONS FOR THE DECLINE OF THE FINANCIAL ANALYSIS IN AGRICULTURE**

In the article, there is made an attempt to identify the reasons for the decline of the financial analysis in the agriculture sphere of Ukraine. For this purpose, the following chain of reasons is constructed. First, on the basis of the generally accepted distribution of spheres of human activity on the economic, political, social, and spiritual components, the economic component, which is based on the concept of entrepreneurship, is singled out. Secondly, the definition of entrepreneurship is explored from the point of view of national legislation and established views of entrepreneurs, as a result of which the falsity of the latter approach based on the theory of mercantilism is revealed. Thirdly, the negative impact of the orientation of the activities of agricultural enterprises exclusively on the receipt of profit on the demand for detailed and comprehensive financial analysis in the industry is founded. Fourth, the possible steps from the point of view of the author of the article that will contribute to the development of this component of economic science and practice in the activities of agrarian formations are identified, which will give practical importance to theoretical research on the improvement and optimization of financial analysis indicators that are conducted by representatives of domestic economic and university science.